

§ 281

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Reetta Vanhasen toivomusponnosta mahdollisuuksista tutkia koronatilanteen vaikutuksia kouluissa esiintyvään kiusaamiseen ja kiusaamisen ennaltaehkäisyä

HEL 2021-005070 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon valtuutettu Reetta Vanhasen toivomusponnosta mahdollisuuksista tutkia koronatilanteen vaikutuksia kouluissa esiintyvään kiusaamiseen ja väkivaltaan sekä kiusaamisen ennaltaehkäisyä:

Koronatilanteen vaikutuksia koululaisten hyvinvointiin ja kiusaamiseen on kartoitettu vuosina 2020-2021 useissa tutkimuksissa. Vuonna 2020 toteutetusta Turun yliopiston kyselytutkimuksesta ”Koululaisten korona-kevät” käy ilmi, että koululaisten kokemusten mukaan koronatilanteesta johtuva etäopiskelu vähensi koulukiusaamista. Myös Helsingin yliopiston koulutuksen arviointikeskuksen tutkimuksesta ”Koulunkäynti, opetus ja hyvinvointi Helsingin kouluissa koronaepidemian aikaan” käy ilmi etäopetuksella olleen kiusaamista vähentävä vaikutus. Tutkimuksessa kartoitettiin koulun henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kokemuksia kyselyillä keväällä ja syksyllä 2020. Lisäksi Helsingissä on kartoitettu 7. – 10. luokkalaisten hyvinvointia etäopetuksen aikana keväällä 2021 kyselytutkimuksella.

Kouluissa seurataan oppilaiden hyvinvointia systemaattisesti. Hyvinvoinnin seurannassa hyödynnetään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen valtakunnallisesti laatiman kouluterveyskyselyn tuloksia. Viimeisimmässä, keväällä 2021 kerätyssä aineistossa on kartoitettu kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan liittyviä seikkoja sekä koronapandemiaan liittyviä huolia ja vaikutuksia. Kouluterveyskyselystä kertyvää tietoa hyödynnetään oppilaitosten hyvinvointityön kehittämisessä, kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisemisessä sekä kiusaamiseen puuttumisessa. Kouluterveyskyselyn lisäksi oppilaiden hyvinvoinnin seurannassa hyödynnetään esimerkiksi Koulun hyvinvointiprofiilia. Koulun hyvinvointiprofiili on kyselytyökalu, jolla voidaan kartoittaa luokka- ja koulukohtaisesti oppilaiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Kyselyistä kerättyä tietoa hyödynnetään koulun yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän johdolla kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemiseen sekä siihen puuttumiseen monin eri keinoin yksilö- ja yhteisötasolla.

Edellä mainitut julkaisut ja selvitykset mahdollistavat koronatilanteen jo ilmenneiden vaikutusten tarkastelun ja koulujen toiminnan kehittämi-

sen niiden pohjalta. Koronapandemian ja kiusaamisen yhteisvaikutuksia on mahdollista edelleen selvittää ja seurata luokka-, koulu-, ja kaupunkitasoisesti sekä valtakunnallisesti kouluterveyskyselyn ja koulun hyvinvointiprofiiliin avulla. Kouluterveyskyselyn ja koulun hyvinvointiprofiiliin käyttö oppilaiden hyvinvoinnin tukemiseksi on kirjattu myös Helsingissä kaupunkilaaajuisesti käytössä olevaan Kiusaamisen vastaiseen ohjelmaan (KVO 13). Ohjelma on osa Helsingin kaupunkistrategian (2017–2021) tasa-arvoisten koulutusmahdollisuuksien kokonaisuutta. Ohjelma koostuu 13 kiusaamisen ehkäisyyn kohdennetusta toimenpiteestä ja sen tarkoituksena on parantaa mahdollisuuksia puuttua kiusaamiseen systemaattisesti sekä ennaltaehkäistä kiusaamista.

Kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisyssä avainasemassa on turvallisen kouluympäristön varmistaminen kaikille (Perusopetuslaki 29 §). Turvallisessa ympäristössä oppilaat kertovat kiusaamisesta herkemmin koulun aikuisille. Helsingissä on lukuvuosina 2019–2021 saatu hyviä tuloksia siitä, miten viikoittainen tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen vahvistaa oppilaiden sosiaalisia taitoja, parantaa ilmapiiriä sekä vähentää kiusaamista ja rasismia. Oppilaiden tunnetaitojen ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen auttaa selvittämään ristiriitatilanteita turvallisesti ja ennaltaehkäisee konfliktien syntymistä. Sosiaalisia ja tunnetaitoja sekä kiusaamistilanteiden käsittelyä kehittävien ohjelmien käyttö ja sosiaalisen kiinnittymisen edistäminen ovat myös kiusaamisen vastaisen ohjelman toimenpiteitä.

Kiusaamisen vastainen ohjelma on tärkeä työkalu kiusaamisen ennaltaehkäisyssä. Ohjelman implementointi jatkuu tulevina lukuvuosina perustoiminnan ohella myös hanketyössä. Helsingin kouluissa on käynnistymässä Sitouttavan koulu yhteistyön hanke, jonka yhtenä tavoitteena on jalkauttaa kiusaamisen vastainen ohjelma osaksi jokaisen helsinkiläisen koulun arkea sekä mallintaa toimintaa myös valtakunnallisesti vuosina 2022–2023. Sitouttavalla koulu yhteistyöllä voidaan vähentää kiusaamista vahvistamalla myönteistä koulukulttuuria. Lisäksi jo käynnissä oleva Oikeus oppia – oppimisen tuki ja inklusio esi- ja perusopetuksessa -kehittämistyö pyrkii vahvistamaan koulujen valmiuksia tarjota tarpeellinen tuki kaikille oman alueensa oppilaille, tukemaan kouluja hyvinvointityön strukturoinnissa sekä vahvistamaan koulujen ja lapsiperheiden palvelujen yhteistyötä matalan kynnyksen palvelumallin mukaisesti.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla sekä sosiaali- ja terveystoimialalla on keväällä 2021 valmisteltu yhteistyössä yhteinen toimintaohje lastensuojelulle, perhesosiaalityölle ja perusopetukseen kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisyyn, riskien tunnistamiseen sekä kiusaamiseen ja väkivaltaan puuttumiseksi. Kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisyyn sekä puuttumisen toimenpiteet on kuvattu toimijakohtaisesti sekä

24.08.2021

yhteistyön näkökulmasta. Yhteistyö yli toimialarajojen parantaa valmiuksia puuttua kiusaamiseen ja väkivaltaan, sekä ehkäistä kiusaamisen ja väkivallan vaikutuksia.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että koronatilanteen vaikutuksia kouluissa esiintyvään kiusaamiseen ja väkivaltaan on mahdollista selvittää kiusaamisen vastaisen ohjelman mukaisia toimenpiteitä hyödyntämällä. Ohjelman mukaisten kyselytyökalujen käyttö mahdollistaa vaikutusten tunnistamisen ja seuraamisen kouluissa yksilö- ja yhteisötasolla. Ohjelman toimenpiteiden systemaattinen toteuttaminen tukee koulujen valmiuksia ennaltaehkäistä kiusaamista ja väkivaltaa ja auttaa ylläpitämään turvallista kouluympäristöä. Yhteistyö yli toimialarajojen tehostaa kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisyn sekä puuttumisen mahdollisuuksia.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen vs. toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Laura Juvonen, projektisuunnittelija, puhelin: 310 35577
laura.s.juvonen(a)hel.fi
Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi
Niclas Rönnholm, ruotsinkielisen perusopetuksen päällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi

Liitteet

1 Toivomusponsi, Reetta Vanhanen 21.4.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt 30.9.2021 mennessä kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoa valtuutettu Reetta Vanhasen toivomusponnista mahdollisuuksista selvittää koronatilanteen vaikutuksia kouluissa esiintyvään kiusaamiseen ja väkivaltaan. Toivomusponteen on pyydetty myös sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen vs. toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

24.08.2021

Lisätiedot

Laura Juvonen, projektisuunnittelija, puhelin: 310 35577

[laura.s.juvonen\(a\)hel.fi](mailto:laura.s.juvonen(a)hel.fi)

Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214

[vesa.nevalainen\(a\)hel.fi](mailto:vesa.nevalainen(a)hel.fi)

Niclas Rönnholm, ruotsinkielisen perusopetuksen päällikkö, puhelin: 310 86219

[niclas.ronnholm\(a\)hel.fi](mailto:niclas.ronnholm(a)hel.fi)

Liitteet

1 Toivomusponsi, Reetta Vanhanen 21.4.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano